

7- Cehennem nerededir?

Üçüncü Soru

Cehennem nerededir?

Elcevap: قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ Cehennemin yeri, bazı rivayetle “tahte’l-arz” denilmiştir. Başka yerlerde beyan ettiğimiz gibi küre-i arz, hareket-i seneviyesiyle ileride mecma-ı haşir olacak bir meydanın etrafında bir daire çiziyor. Cehennem ise arzın o medar-ı senevîsi altındadır, demektir. Görünmemeleri ve hissedilmemeleri, perdeli ve nursuz ateş olduğu içindir. Küre-i arzın seyahat ettiği mesafe-i azîmede pek çok mahlukat var ki nursuz oldukları için görünmezler. Kamer, nuru çekildikçe vücudunu kaybettiği gibi nursuz çok küreler, mahluklar gözümüzün önünde olup göremiyoruz.

“Cehennem nerededir?” suali, gayba ait bir meseledir. Bu yüzden kesin ve kuşatıcı bilgi, ancak Allah’ın ilmindedir. Nitekim Kur’ân’ın işareti açıktır: قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

Yani bu meselede kesin hüküm vermek değil; rivayetleri ve hikmetleri doğru anlamak esastır.

İleride zikredileceği üzere iki çeşit cehennemden bahsedilir: Bazı rivayetlerde cehennemin “yerin altında” olduğu ifade edilir. Bu **Cehennem-i suğradır ki “tahte’l-arz” yerin altındadır.**

Cehennem-i Kübra ise arzın medar-ı senevîsi altında bulunan cehennemdir.

Neden görünmez?

Cehennemin hissedilmemesi veya görülmemesi, onun yokluğundan değil; **perdeli ve nursuz** oluşundandır. Nasıl ki ışığı olmayan şeyler gözle seçilmez; uzayda nice varlıklar olduğu hâlde görünmez... Aynen öyle de cehennem, nurdan mahrum bir ateş olduğu için

doğrudan hissedilmez. Bu, onun yokluğunu değil, **gizliliğini** gösterir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) cehennem ateşi hakkında şöyle buyurmuşlardır:

“Cehennem ateşi bin yıl yakıldı. Öyle ki kıpkırmızı oldu. Sonra bin yıl daha yakıldı, öyle ki beyazlaştı. Sonra bin yıl daha yakıldı. Şimdi o siyah ve karanlıktır.” (Ebu Hureyre'den rivayet edilmiştir. Tirmizî, Muvatta)

“Cehennem ateşi katran gibi siyah ve gece gibi karanlıktır.” (Beyhakî)

Cehennem ikidir: Biri suğra, biri kübradır. İleride suğra, kübraya inkılab edeceği ve çekirdeği hükmünde olduğu gibi ileride ondan bir menzil olur. Cehennem-i suğra yerin altında, yani merkezindedir. Kürenin altı, merkezidir.

Cehennem iki mertebedir:

- **Cehennem-i suğra:** Şu anda mevcut olan, çekirdek hükmündeki kısımdır.
- **Cehennem-i kübra:** Ahirette açılacak olan asıl büyük cehennemdir. Suğra, ileride kübraya inkılâp edecek bir asıl ve menşe gibidir.

“Yerin altında” ifadesi, küre-i arzın merkezine işaret eder. Çünkü kürede “alt”, merkez demektir. Bu sebeple cehennem-i suğranın, arzın merkezinde bulunduğu ifade edilir.

İlm-i tabakatü'l-arzca malûmdur ki: Ekseriya her otuz üç metre hafriyatta, bir derece-i hararet tezayüd eder. Demek, merkeze kadar nısf-ı kutr-u arz, altı bin küsur kilometre olduğundan iki yüz bin derece-i harareti câmi', yani iki yüz defa ateş-i dünyevîden şedit ve rivayet-i hadîse muvafık bir ateş bulunuyor.

“Her 33 metrede 1 derece artış” ne demek?

Yer kabuğunda derine indikçe sıcaklık artar; buna jeotermal gradyan denir. Metinde geçen “her 33 metrede 1°C artış” ifadesi, ortalama bir kabuk değeri olarak alınır. Yani yüzeyden aşağı indikçe, genel olarak sıcaklık yükselir. Bu, yerin içinin dışa göre çok daha sıcak olduğuna işaret eder.

Bu kabulle yapılan hesap

Arzın yarıçapı yaklaşık 6.000 km kabul edilirse, merkeze doğru bu artış düz bir çizgi gibi

varsayılarak düşünülür. 6.000 km'lik derinlikte, bu ortalama artış üzerinden iki yüz bin derece bir sıcaklığa ulaşılır.

“İki yüz defa ateş-i dünyevîden şedit” neyi anlatır?

Rivayetlerde cehennem ateşinin, dünya ateşinden kat kat daha şiddetli olduğu bildirilir. Yerin merkezindeki bu iki yüz bin derecelik yüksek sıcaklığı buna uygun bir işarettir.

Şu cehennem-i suğra, cehennem-i kübraya ait çok vezaifi, dünyada ve âlem-i berzahta görmüş ve ehadîslerle işaret edilmiştir. Âlem-i âhirette, küre-i arz nasıl ki seknesini medar-ı senevîsindeki meydan-ı haşre döker; öyle de içindeki cehennem-i suğrayı dahi cehennem-i kübraya emr-i ilahî ile teslim eder.

Cehennem-i suğranın vazifeleri

“Cehennem-i suğra” (küçük/çekirdek hâl), sadece pasif bir varlık değildir. **Dünyada ve berzah âleminde** cehennem-i kübraya ait bazı vazifeleri görür; bu husus **hadislerle işaret edilmiştir.**

Âhiretteki teslim ve inkılâp

Nasıl ki küre-i arz, senevî hareketiyle nihayetinde seknesini **meydan-ı haşre** döker; öyle de içinde bulunan cehennem-i suğra, **emr-i ilâhî ile cehennem-i kübraya teslim edilir.**

Ehl-i İtızal'in bazı imamları “Cehennem sonradan halk edilecektir.” demeleri, hal-i hazırda tamamıyla inbisat etmediğinden ve seknelerine tam münasip bir tarzda inkişaf etmediğinden galattır ve gabavettir.

Ehl-i İ'tızal'den bazılarının “Cehennem sonradan yaratılacaktır” demeleri isabetli değildir. Çünkü cehennem **şu anda vardır ve hazırdır**; ancak **henüz tam inbisat edip son şeklini almamıştır.**

Hakikat şudur:

- **Cehennem-i suğra** ve **cehennem-i kübra** mevcuttur.
- Fakat kübra, seknelerine tam münasip olacak şekilde **henüz tam inkişaf etmemiştir.**

İnsanların amelleri tamam olup kıyamet koptuğunda:

- **Cehennem-i suğra**, ilâhî emirle **cehennem-i kübraya teslim edilir**
- Ve cehennem, **tam vaziyetini alarak** sekenelerine uygun bir surette açılır.

Netice: Cehennem “yok iken sonradan yaratılacak” değildir; **vardır, fakat henüz nihai ve tam tezahürüne ulaşmamıştır**. Bu yüzden “sonradan yaratılacak” demek, mevcut çekirdek hâli görmemekten kaynaklanan bir hatadır.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ؟

Kâfirler için hazırlanmış ateşten sakının. Âl-i İmrân Sûresi(3) 131. Ayet

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ؟ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ؟

İnkâr edenler için hazırlanan ve yakıtı insanlarla taş olan ateşten sakının.

Bakara Sûresi(2) 24. Ayet